

Sosialdemokrati for en verden i endring

Store endringer i vår tid knyttet til handel, krig og konflikt, migrasjon og rammene for internasjonalt samarbeid får virkninger for vårt levebrød, for muligheten til å fremme våre verdier og interesser, og for vår sikkerhet. Urolig farvann krever en stø hånd ved roret og god navigasjon; internasjonalt engasjement er en del av Arbeiderpartiets og fagbevegelsens DNA.

Mens verden aldri har vært mer sammenvevd, er høyrepopulistenes svar å bygge murer og forsøke å skru tiden tilbake. Nasjonalismen og proteksjonismen er igjen på fremmarsj.

Sosialdemokratiets svar er mer internasjonalt samarbeid og solidaritet. Arbeiderpartiet er en del av en internasjonal bevegelse tuftet på frihet, solidaritet og grunnet i et interessefellesskap på tvers av landegrenser. Fienden er urettferdighet og fattigdom; ikke andre land, religioner eller etniske grupper. Arbeiderpartiet vil arbeide for felles kjøreregler som gir like rettigheter og plikter for alle, for stormakter som for små land. Vi vil fremme en regelbasert global orden, basert på internasjonalt samarbeid, og med FN som kjerne.

I en verden preget av uro og utrygghet vil vi kjempe for mer inkluderende samfunn med like muligheter, preget av solidaritet, samarbeid, bærekraftig utvikling og fremtidstro. Norge må stå klar å bidra til å løse krig og konflikt, med vekt på fredsdiplomati og bistand til fredsbygging og utvikling.

Vår politiske modell står seg i en verden i forandring. Et samfunn preget av høy kompetanse, bred tillit, nært samarbeid og ressurser til fellesskapet er godt stilt for å dra nytte av fremtidens muligheter.

1. Vårt globale engasjement

Globaliseringen, med dens drivkrefter og virkninger, øker den gjensidige avhengigheten mellom land. De store utfordringene kan bare løses gjennom internasjonalt samarbeid. Klimautfordringene er en slik global trussel. Bekjempelse av klimaendringene og sikre bærekraftig utvikling er nødvendig for å løse vår tids største globale utfordringer. Paris-avtalen og FNs bærekraftsmål gir en god politisk plattform for internasjonal samhandling. Arbeiderpartiet vil prioritere arbeidet med global oppfølging og finansiering.

Norges utenrikspolitikk, basert på våre verdier og interesser, bør fortsatt være forankret i et nært samarbeid med Europa og USA. Samtidig flyttes verdens tyngdepunkt, hvor land i Asia, Latin-Amerika og Afrika får større økonomisk betydning og politisk makt. Dette vil kreve et sterkere og bredere globalt engasjement for Norge.

I en verden hvor de globale samarbeidsordningene er under press, øker de regionale organisasjonenes betydning. Arbeiderpartiet går inn for å styrke Norges samarbeid med regionale organisasjoner som Den afrikanske union (AU) og sørøstasiatiske ASEAN.

Kina vil spille en nøkkelrolle globalt, og landets politiske veivalg i globale spørsmål som klima og fellesgoder – for eksempel utviklingen i Arktis og forvaltning av havrommet – får stadig større betydning. Arbeiderpartiet vil arbeide for å styrke samarbeidet med Kina i internasjonale spørsmål. Vi vil arbeide aktivt for å styrke forbindelsene og nytte de store mulighetene som har åpnet seg med hensyn til bilateralt samarbeid om handel og investeringer, standarder og rettighetsspørsmål.

Med globale verdikjeder, hvor varene vi forbruker kan være satt sammen av deler fra land i flere verdensdeler, blir internasjonale standarder og regelverk for handel stadig viktigere.

Arbeiderpartiet vil arbeide for at WTO blir en sterk verdensorganisasjon for rettferdig handel. En dreining mot bilaterale handelsavtaler tjener den sterke rett, i vil arbeide for brede multilaterale handels- og investeringsavtaler med høye standarder for arbeidstakere, miljø og forbrukere. Globaliseringen skaper også utfordringer med å fremme arbeidstaker-rettigheter og å bekjempe skatteunndragelse. Vi vil fremme arbeidet for anstendig arbeid i internasjonale samarbeidsfora som ILO. Vi skal kjempe for at folkemakt og demokrati står sterkere enn kapitalmakten, og at ressurser kan komme fellesskapet til gode – ikke unndras til skatteparadis.

Arbeiderpartiet legger stor vekt på TISA-avtalens betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig ser Arbeiderpartiet det som en forutsetning at en TISA-avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Arbeiderpartiet krever at markedene for sykehustjenester, offentlig utdanning og sosiale velferdstjenester ikke åpnes fra norsk side for utenlandske tilbydere under TISA. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for å – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

FN utgjør kjernen i det internasjonale samarbeidet, med globalt medlemskap, representasjon og legitimitet. FN er det viktigste instrumentet for fred og sikkerhet, og for å møte de globale utfordringene. Manglende støtte og kutt i ressurser truer med å undergrave organisasjonens rolle og betydning. Arbeiderpartiet går inn for at Norge går i bresjen for et internasjonalt samarbeid for å reformere og styrke organisasjonen, og sikre en forutsigbar og tilstrekkelig ressurstilgang.

Internasjonalt ser vi at verdier og rettigheter er under press. Hardt tilkjempede resultater trues på områder som likestilling, nedrustning, klima, standarder for handel, og arbeidstakerrettigheter. Arbeiderpartiet krever at Norge arbeider aktivt for å danne koalisjoner med likesinnede land og organisasjoner for å hegne om og styrke rettigheter og internasjonale standarder.

Det mest omfattende mønster av diskriminering og undertrykking globalt er av kvinner. Nær 80% av plassene i nasjonale parlamenter verden over er besatt av menn. Økonomisk diskriminering i form av lønnsforskjeller, arve-rett og eierforhold er gjennomgående i mange land. Kvinner er også særlig utsatt for vold, over 700 millioner kvinner verden over utsettes for vold i nære relasjoner og én av fem kvinner eller jentebarn blir utsatt for voldtekt eller voldtektsforsøk. Straffefrihet er omfattende. Også budsjettene til FN og internasjonale organisasjoner som jobber for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter kuttes, Arbeiderpartiet vil at Norge går i bresjen for et samarbeid med andre land for å sikre ressursene til disse organisasjonene.

Vi skal ha et systematisk kjønnsperspektiv på alt vi gjør. Vi skal bruke våre utenrikspolitiske verktøy for å fremme likestilling; og vi bruker likestilling til å fremme våre utenrikspolitiske mål. Innsatsen skal særlig rettes mot tre områder,

- Rettigheter: fremme av kvinners rettigheter som omfatter politiske, sosiale og kulturelle rettigheter, herunder utdanning, helse og reproduktive rettigheter.
- Deltakelse: Kun gjennom kvinners deltagelse i beslutningsprosesser og gjennomføring, vil kvinners interesser ivaretas. Kvinners deltagelse i

95 fredsforhandlinger og forsoningstiltak, i ledelse av samfunnsinstitusjoner og i
96 beslutningsprosesser, må styrkes.
97 • Ressurser: arbeidet med å fremme kvinners rettigheter må tilføres ressurser for at
98 likestillingsmål skal nås.

99 I 1949 vedtok FN en konvensjon som slår fast at prostitusjon er menneskelig uverdigg,
100 og krever av alle undertegnede land at halliker og bordelleiere straffes, samt at
101 spesialbehandling eller registrering av prostituerte opphører. Konvensjonen ble
102 ratifisert av 89 land, foruten Tyskland, Nederland og USA. Store deler av
103 verdenssamfunnet har allerede i mer en 65 år forpliktet seg i arbeidet mot
104 prostitusjon. Europaparlamentet vedtok i 2014 å arbeide for et forbud mot sexkjøp i
105 EU og etter dette har både Frankrike og Nord-Irland innført forbud mot kjøp av
106 seksuelle tjenester. Millioner av kvinner og barn er ofre for trafficking verden over. I
107 arbeidet med å få på plass et internasjonalt forbud mot kjøp av seksuelle tjenester vil
108 Arbeiderpartiet arbeide for at Norge støtter arbeidet med et forbud i EU. Norge må styrke sin
109 innsats i forhold til konvensjoner mot menneskehandel og arbeide for at et internasjonalt
110 forbud mot kjøp av seksuelle tjenester.

111

112 2. Internasjonalt samarbeid for havets helse.

113

114 Som ledende havnasjon vil Arbeiderpartiet at Norge skal ta globalt lederskap for havets
115 framtid, også utenfor våre grenser. Arbeiderpartiet vil at norsk havrettsekspertise fortsatt skal
116 være i front internasjonalt og arbeide for å støtte opp om havrettens prinsipper, blant annet
117 ved å utvide innsatsen for å bistå kyststater til å få kartlagt sine kontinentalsokler.

118

119 70 prosent av vår planet er dekket av hav, men verdenshavene er i dag dårlig forvaltet og
120 svakt styrt. Resultatet er overfiske, forsøpling og forgiftning. Klimaendringene fører til
121 forsuring, økende havtemperatur, mer ekstremvær og havnivåstigning. Ingen aktør eller
122 enkeltland klarer å løse disse alvorlige utfordringene alene. Plastforurensning av havet er ett
123 aktuelt eksempel.

124

125 Havets helse angår oss alle, men det finnes i dag ingen internasjonal struktur for dette
126 arbeidet. Arbeiderpartiet vil derfor at Norge tar initiativ til et internasjonalt havpanel for å
127 samle og samordne relevant forskning og legge grunnlag for vellykket og bærekraftig
128 havforvaltning.

129

130 I FNs nye, globale bærekraftsmål er mål 14 viet ansvarlig bruk av havets ressurser.
131 Arbeiderpartiet vil at Norge tar globalt lederskap på utvalgte områder som grønn skipsfart,
132 marin forsøpling og spredning av mikroplast. Som en sentral fiskerinasjon vil vi også arbeide
133 for å styrke ressurskontrollen og innsatsen mot internasjonal fiskerikriminalitet.

134

135 Norge bør konsentrere bistandsinnsatsen på felt hvor vi har særlige forutsetninger for å
136 utgjøre en forskjell. Fiskeriforvaltning og havbruk er åpenbare eksempler. Våre
137 økosystembaserte og helhetlige forvaltningsplaner er verdensledende; det samme er norsk
138 teknologi- og leverandørindustri. Ideen om et eget fisk for utvikling-program er ikke ny, men
139 har ennå ikke blitt skikkelig satset på. Målet må være å bekjempe fattigdom og fremme
140 bærekraftig utvikling gjennom økt matsikkerhet, bærekraftig forvaltning og nye
141 arbeidsplasser. Arbeiderpartiet vil sette inn nødvendige ressurser for å gjøre «Fisk for
142 utvikling» til et nytt «flaggskip» i norsk utviklingspolitikk.

143

144 **3. Europa og Norden:**

145 I etterkrigstiden har fordypningen og utvidelsen av det europeiske samarbeid bidratt til en
146 periode med fred, velstand og demokrati uten sidestykke i kontinentets historie. Våre
147 viktigste samarbeidspartnere for å fremme våre verdier og politiske modell er å finne i
148 Europa, og europeiske land er Norges viktigste økonomiske partnere. EU utgjør verdens
149 største enhetlige marked, er verdens største handelsblokk, har den nest mest benyttede
150 valuta, er verdens største giver av utviklings- og humanitær bistand, og er i front i innsatsen
151 for å løse klimautfordringene. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge er en aktiv deltaker i det
152 europeiske samarbeidet.

153 Europa står overfor store utfordringer. Russlands Krim-anneksjon og militære operasjoner i
154 Øst-Ukraina utfordrer europeisk sikkerhet. Ekstremisme, konflikt og terror skaper lidelse og
155 ustabilitet i Europas nærområder i sør, så vel som i Europa selv. Gapet mellom
156 befolkningsvekst og økonomisk og sosial utvikling i Nord-Afrika og Sahel øker
157 immigrasjonspresset. Dette skaper uro og bekymring, som høyrepopulistene spiller på.

158 I mange europeiske land ser vi at fagbevegelsens rolle svekkes, og stadig flere arbeidsfolk
159 står alene – med lua i hånda. Ulikhetene øker. Ungdom opplever å ha dårligere
160 framtidsutsikter enn deres foreldre hadde. Tilliten til at politikken kan skape gode rammer for
161 folks liv synker.

162 Det skal ikke skje hos oss. Det Norge vi kjenner er preget av små forskjeller, høy tillit og
163 sterke samarbeidsordninger. Vi har et levende «dagliglivets demokrati», med
164 trepartssamarbeid og et aktivt sivilt samfunn. Det skal vi kjempe for, og hegne om.

165 Når det bredere europeiske samarbeidet er under press, øker betydningen av samarbeid i
166 våre nærområder. I Norden har vi et sterkt verdifelleskap og like samfunnsmodeller.
167 Arbeiderpartiet vil styrke samarbeidet for å videreutvikle den nordiske modellen i en ny tid,
168 med fokus på områder som reform innenfor utdanning og forskning, ny miljøteknologi,
169 klimapolitikk, og tiltak mot sosial dumping. Sikkerhetspolitisk er de nordiske land tettere
170 sammenvevd enn noen gang, og vi vil styrke det utenriks- og sikkerhetspolitiske
171 samarbeidet. Vi vil også arbeide for en sterkere felles nordisk stemme i Europa, i G-20, og
172 for et nærmere nordisk samarbeid med Tyskland.

173 EØS-avtalen har trygget vår økonomi og tjent oss vel i 25 år. Vi har bygget vår
174 samfunnsmodell videre. Men vi får også utfordringer i arbeidslivet. Arbeiderpartiet vil bruke
175 vårt handlingsrom bedre, hvor mye mer kan gjøres for å sikre ordnede forhold på
176 arbeidsplassene og bekjempe sosial dumping.

177 Tyrkia er en viktig partner for Europa, er et NATO-medlem og det største demokratiet i
178 regionen. Landet utgjør en bro mellom Europa og Midtøsten, og huser over 2 millioner
179 flyktninger fra Syria – mer enn noen annet land. Engasjement overfor Tyrkia er av stor
180 betydning for utviklingen i Europa, Midtøsten og landet selv. Arbeiderpartiet tar avstand fra
181 kuppforsøket i 2016. Samtidig er det grunn til bekymring over økende autoritære trekk i
182 landet. Arbeiderpartiet krever at grunnleggende menneskerettigheter som pressefrihet
183 overholdes, at demokratiske prinsipper respekteres, og at tyrkiske myndigheter etterlever
184 grunnleggende rettsstatsprinsipper.

185 Arbeiderpartiet krever at kurdernes sikkerhet, sosiale og økonomiske rettigheter må trygges,
186 i Tyrkia og i regionen.

187

188

189 **4. Vår felles sikkerhet:**

190 Arbeidet for fred er et grunnleggende mål for vår bevegelse, og Arbeiderpartiet vil gjenreise
191 en sterk norsk rolle i det internasjonale fred og forsoningsarbeidet.

192 Vi kjemper mot ekstremisme og radikalisering, mot hat, frykt og mistillit. Som etter
193 terroranslaget mot vår egen bevegelse 22. juli 2011, skal vi stå imot med våre verdier om
194 likhet, toleranse, demokrati og et inkluderende samfunn. Norge skal delta aktivt i kampen
195 mot internasjonal terrorisme, med innsats rettet mot de grunnleggende drivkreftene og
196 gjennom internasjonalt samarbeid blant annet knyttet til politi, sikkerhet og etterretning.

197 Atomvåpen utgjør en latent trussel mot hele menneskehetens eksistens, og det er
198 uakseptabelt at arbeidet for nedrustning og ikke-spredning nærmest har stoppet opp. I stedet
199 ser vi at atom-maktene fornyer sine arsenaler, og at nye taktiske atomvåpen varsles
200 utplassert. Mengden atomvåpen og manglende fremdrift for nedrustning av de store
201 arsenalene øker sjansen for at de enten brukes, spres til nye land, eller at det skjer uhell;
202 med enorme humanitære konsekvenser. Arbeidet med ikke-spredning svekkes også ved at
203 nedrustningsforpliktelsene i NPT ikke etterfølges.

204 Arbeiderpartiet går inn for at Norge igjen inntar en ledende rolle i det internasjonale
205 nedrustningsarbeidet. Det må legges press på atommaktene for at de skal ruste ned. Norge
206 bør arbeide for at Iran-avtalen, som sikrer fredelig bruk av Irans kjernefysiske materiale,
207 opprettholdes.

208 Arbeiderpartiet vil jobbe aktivt for balansert og gjensidig atomnedrustning innen rammen av
209 ikkespredningsavtalen NPT, med et langsiktig mål om et internasjonalt forbud mot
210 kjernevåpen. Vi vil arbeide aktivt for et strengt internasjonalt regelverk og etterlevelse av
211 forpliktelser knyttet til biologiske og kjemiske våpen.

212 Arbeiderpartiet er tilhenger av at Norge skal ha en egen forsvarsindustri – av
213 beredskapshensyn for vårt eget forsvar, for viktige arbeidsplasser og eksportinntekter, og for
214 å kunne utnytte forsvarsindustriens teknologiutvikling i andre bransjer. Samtidig skal Norge
215 ha et meget strengt regelverk for eksport av strategiske varer. Våpen skal ikke selges til land
216 hvor det er krig eller krig truer eller til land hvor det er påvist alvorlige brudd på
217 menneskerettighetene. Arbeiderpartiets mål er å innføre sluttbrukererklæring for alle land og
218 vi vil arbeide for at dette blir en norm internt i NATO. Norge bør være en pådriver for å øke
219 oppslutningen om og styrke gjennomføringen av FNs våpenhandelstraktat.

220

221 **5. Midtøsten:**

222 Den arabiske vår er gått over i en kald vinter, hvor Midtøsten preges av krig, ekstremistisk
223 vold, politisk oppløsning og grunnleggende brudd på menneskerettigheter og humanitær rett.
224 Demokratiske styringsstrukturer har forvitret i mange land i regionen, som preges av mer
225 ekstremisme, ustabilitet, mindre demokrati og mer autoritært styresett. Tunisia, med sin
226 positive utvikling i demokrati og levevilkår, utgjør et unntak og Arbeiderpartiet går inn for at
227 Norges samarbeid med landet styrkes.

229 Konflikten i Syria har skapt den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. Over 4
230 millioner syrere har flyktet til andre land, og over 7 millioner er internflyktninger.
231 Ekstremistiske grupper og Assad-regimet skaper omfattende lidelse for befolkningen. Det
232 finnes ingen militær løsning på konflikten i Syria. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge
233 spiller en aktiv rolle for å støtte opp under fredsforhandlingene i regi av FN, yter omfattende
234 humanitær bistand og deltar i kampen mot IS.

235 I år er det femti år siden Israels okkupasjon av Palestina. En fredelig løsning på konflikten
236 stiller krav til begge parter. Israel må bære et tydeligere ansvar for befolkningen de holder
237 under okkupasjon. Rakettangrep og terroranslag mot Israel må opphøre.

238 Arbeiderpartiet mener at to stater, som eksisterer fredelig side om side, er den beste
239 løsningen på konflikten mellom Israel og Palestinere. Siden Oslo-avtalen ble undertegnet,
240 har det imidlertid vært lite fremdrift i fredsforhandlingene, og kreftene som motarbeider to-
241 stats løsningen har vokst i styrke. I praksis lever folk i området i en enstatsrealitet med ulike
242 rettigheter for ulikt folk. Økte bosetninger gjør at det blir stadig mindre palestinsk land igjen
243 på Vestbredden. I takt med at det blir mindre land igjen for å etablere en palestinsk stat,
244 mister to-stats løsningen også legitimitet blant palestinerne. Ødeleggelsene i, og blokaden av
245 Gaza skaper omfattende lidelse og nød. Derfor mener Arbeiderpartiet at Israel må avslutte
246 okkupasjonen av palestinske områder og oppheve blokaden av Gaza.

247 Denne utviklingen kan ikke fortsette uten ende. Det må tas nye internasjonale initiativ for å
248 skape fremdrift for en forhandlet fredsløsning, med en tidsfrist.

249 Arbeiderpartiet støtter opprettelsen av en palestinsk stat. Vi vil ikke lenger sette en endelig
250 avtale som premiss for å anerkjenne en palestinsk stat.

251
252 Når Arbeiderpartiet får regjeringsansvar og det ikke har skjedd en reell framgang i
253 fredsprosessen mot en tostatsløsning, og byggingen av de folkerettsstridige bosetningene
254 fortsetter, bør Norge sette i gang en prosess for anerkjennelse av Palestina som selvstendig
255 stat, på et tidspunkt hvor dette kan skape fremgang i fredsprosessen.

256
257 Arbeiderpartiet er positive til merking av produkter som er tilvirket i bosettingene for å gi
258 konsumenter mulighet til ikke å kjøpe disse produktene. Israelsk verdiskapning på okkupert
259 land er ikke omfattet av den handelsavtalen Norge og øvrige EFTA-land har med Israel.
260 Norske myndigheter må utarbeide en skriftlig anbefaling til norsk næringsliv som fraråder
261 økonomisk samkvem som støtter opp om ulovlig bosettingsvirksomhet, og andre folkeretts -
262 og menneskerettighetsbrudd i de okkuperte palestinske områdene. Det må samtidig arbeides
263 videre internasjonalt for å innføre omforente restriksjoner på varer som er produsert på
264 okkupert land.

265

266 **6. Konflikter, humanitære kriser og flukt:**

267 I verden er det i dag rundt 60 millioner fordrevne. Hvert andre sekund drives et menneske på
268 flukt. Sahel-beltet, Afrikas horn, Nord-Afrika og Midtøsten er Europas – og vårt – nabolag. I
269 2015 kom over 1,2 millioner flyktninger til Europa, det største antallet siden andre
270 verdenskrig.

271 125 millioner mennesker verden over har akutt behov for humanitær hjelp på grunn av krig,
272 sult og fattigdom. Sårbare og oppløste stater er arnested for krig og konflikt, humanitære
273 lidelser og ustabilitet. I skrivende stund beskriver FN hungersnøden i Jemen, Somalia,
274 Nigeria og Sør-Sudan som den verste humanitære krisen siden andre verdenskrig.
275 Arbeiderpartiet vil arbeide for at det internasjonale samfunn setter inn et bredt sett av
276 virkemidler – humanitær innsats, utviklingsbistand, og fredsdiplomati – for å kunne endre
277 denne situasjonen. Vi vil videreføre Norges rolle som en stor humanitær aktør.

278 På tross av at partene i konflikten i Sør-Sudan har undertegnet en fredsavtale og avtale om
279 våpenhvile, fortsetter kamphandlingene, med store humanitære konsekvenser.

Den humanitære krisen i Sør-Sudan gir grunn til dyp bekymring. Omfattende og systematiske brudd på menneskerettigheter bidrar til sivilbefolkningens lidelser og må opphøre. Overgriperne må bli stilt til ansvar. Manglende tilgang og de vanskelige forholdene for humanitære hjelpearbeidere er uakseptabel. Den humanitære kriser har ført til et stort antall flyktninger og internflyktninger, hovedsakelig til naboland – som også er utviklingsland. Norge må fortsette å øremerke betydelig humanitær bistand til Sør-Sudan. Norge må legge press på partene for at de skal avstå fra å bruke barnesoldater.

Det finnes ikke noen militær løsning på konflikten i Sør-Sudan. Partene i konflikten har hovedansvaret for å stoppe krigføringen og implementere fredsavtalen. Utestående spørsmål må løses gjennom en inkluderende politisk prosess og nasjonal dialog for å legge grunnlaget for forsoning og gjenoppbygging.

Norge må benytte aktivt sin rolle sammen med USA og Storbritannia i Troikaen og sin rolle i styret til overvåkningsmekanismen for fredsavtalen, være en aktiv rådgiver for FN, og jobbe tett med Den afrikanske union og østafrikanske IGAD for å bilegge konflikten.

Vest-Sahara har vært okkupert av Marokko siden 1975. Over 150.000 saharawiske flyktninger i Algerie lever under elendige forhold og er fullstendig avhengige av humanitær hjelp. Det er avgjørende å få en politisk løsning på konflikten. Presset må økes for å få slutt på alle former for overgrep i Vest-Sahara og for å sikre at menneskerettighetene respekteres.

I en verden hvor nyhetsmedia til stadighet rapporterer om terror, nye væpnede konflikter og humanitære kriser, må ikke langvarig urett og menneskelig lidelse bli glemt. Vest-Sahara er den siste kolonien i Afrika og en stor del av landet er okkupert av Marokko. Befolkningen, og særlig de saharawiske flyktningene i nabolandet Algerie, lever under vanskelige kår og menneskerettighetsbrudd foregår jevnlig. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten, og Vest-Sahara må nå få sin uavhengighet. Arbeiderpartiet krever at Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet. Norge må doble den humanitære bistanden til den saharawiske befolkningen. Mandatet til MINURSO (The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara) må utvides til å inkludere overvåking av menneskerettighetssituasjonen i sitt område. Norge må fraråde norsk næringslivs engasjement i Vest-Sahara i tråd med handelsrådet utstedt av Regjeringen Stoltenberg II, og arbeide i internasjonale fora for at flere land gjør det samme. Arbeiderpartiet krever at Norge fortsetter praksisen med å ekskludere selskaper som driver med utforskning og utnyttelse av naturressursene i Vest-Sahara. Arbeiderpartiet krever også at sivile som er dømt i militære domstoler må få sine saker prøvd på ny, i henhold til internasjonale rettsprinsipper. Vi vil, i relevante fora som for eksempel Party of European Socialists, ta initiativ for å legge press særlig på Spania og Frankrike i spørsmålet om Vest Sahara. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag, skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat.

7. Arbeiderpartiet i en internasjonal bevegelse:

I et Europa med økende forskjeller, fremgang for høyrepopulismen og svekket samarbeid, er organisasjonen for europeiske sosialister og sosialdemokrater (PES) viktigere enn noen gang. Arbeiderpartiet vil delta aktivt i arbeidet i PES og opp imot den sosialdemokratiske gruppen i Europaparlamentet (S&D-gruppen) for å fremme europeisk samarbeid, herunder for å styrke arbeidstakerrettigheter og den sosiale dimensjonen.

Arbeiderpartiet har deltatt aktivt i Sosialistinternasjonalen i etterkrigstiden. Organisasjonen har imidlertid vært lite aktiv og relevant de siste ti årene, og har vært preget av lite åpenhet

329 om aktiviteter og økonomi. Reform-forsøk har ikke ført frem. Etter flere år som observatør,
330 besluttet Arbeiderpartiet derfor, sammen med våre svenske og danske søsterparti; å melde
331 oss ut i mars 2017. Progressive Alliance er på få år blitt bygget opp til et relevant og
332 dynamisk alternativ. Arbeiderpartiet vil i tiden framover delta aktivt i arbeidet med å bygge
333 Progressive Alliance videre som en møteplass, handlekraftig og relevant organisasjon for et
334 globalt samarbeid mellom sosialdemokrater og progressive partier.

335 Arbeiderpartiet har erfaring knyttet til likestilling, partibygging, fordelingspolitikk og faglig-
336 politisk samarbeid, som er etterspurt. Ordningen med støtte til parti-til-parti samarbeid har nå
337 i lengre tid vært under press, med meget begrensede muligheter for finansiell støtte, og
338 Arbeiderpartiet har vært forhindret fra å etablere nye samarbeidsprosjekter. Arbeiderpartiet
339 krever at fremtiden for denne støtte-ordningen avklares, og går inn for en økning – i tråd med
340 evalueringsrapporten som ble fremlagt i 2014.